

Rettergang for ca. 150 år siden

Ruth Højmark

Thi Kiendes for Rett.

En Justitssag anlagt mod Hans Rasmussen af Quærndrup, for begaaet Indbrud og Tyverie i Ringe Kroe:

Den 26. Februar 1827 mellem klokken 8 og 9, blev der paa Ringe Kroe stjaalet et Lommeuhr og nogle Klædningsstykker, der tilhørte Tjenestekarlene paa Kroen.

Den 3. Marts foretoges der Randsagning hos Hans Rasmussen, der tjente paa en Gaard i Quærndrup, der fandt man de stjaalne Genstande, som i alt blev vurderet til 13 Rdl. 4 M. 8 Skl. Det stjaalne blev tilbageleveret Ejerne.

Den 5. Marts blev der foretaget Prailiminærforhør, hvor Hans Rasmussen tilstod baade Indbrud og Tyverie, han forklarede at han havde knust et Vindue, krøbet igennem dette og taget Lommeuhr og Klædningsstykker, og uhindret forladt Gierningsstedet med det stjaalne Gods.

Da Hans Rasmussen forelagde fuld Tilstaaelse fandt Dommer og Meddomsmænd det unødvendigt at tage Hensyn til vilkaarlige Lovfortolkninger, men kunde holde sig til *Forordningen af 20. Februar 1789 Paragraf 4.*

Ifølge denne Forordning er Straf-

fen for en saadan Forbrydelse *Kagstrygning* og livsvarigt Arbejde i Fæstningen, desuden skal tiltalte betale Sagens Omkostninger.

Dommeren bemærkede at han ikke kunde dele Defensors Mening om at der forelaa noget der i Sagen talte for en mildere Dom, da den tiltaltes foregaaende Liv og Levned vidner om at denne engang tilforn har været dømt og straffet for Tyverie, desuden været mistænkt for flere Tyverier, uagtet han nu ikke er 24 Aar gammel.

Thii Kiendes for Rett:

Tiltalte Hans Rasmussen bør at stryges til Kagen og at arbejde i Fæstningen sin Livstid, saa bør han og betale samtlige Actionens Omkostninger.

Sunds Gudme Herredsret

d. 2. July 1827.

Ved gennemlæsning af denne ret banale justitssag, er der forskellige ting at bemærke.

Først den korte tid fra forbrydelse til anholdelse og domsafsigelse. Det er vel nok den uforbeholdne tilståelse, der gør den videre procedu-

re meget let. Han var ikke nogen hård benægter, Hans Rasmussen, men alt talte jo også imod ham. Bl.a. havde han ikke nået at omsætte tyvekosterne. Selve forbrydelsens karakter, en berigelsesforbrydelse, bliver delt skarpt op i to dele, nemlig indbrud og tyveri. Hvis Hans Rasmussen uhindret havde kunnet stjæle tingene, måtte man tillægge sagen en anden vurdering.

Et lommeur og nogle klædningsstykker lyder ikke af så meget, mon der i dag kunne blive en sag ud af det? Men her må man se på værdien af tingene *13 rdl.. 4 mk. 8 skl.* At omregne det til vore dages penge vil ikke sige os ret meget, men i et skøde fra Ringe Kro 1830 bliver en ko vurderet til 18 rdl.

Ser vi på selve dommen: Kagstrygning og livsvarigt fængsel, og dengang var livsvarigt for hele livet, synes dommen vel de fleste unødvendig hård.

Kagstrygning foregik som oftest ved byens galge eller på torvet. Kagen var en skampæl, og straffen bestod i, at den dømte blev bundet til

kagen og pisket. Dette var en ofte anvendt straf i gamle dage, bl.a. brugt overfor bagere, der bagte for små brød, og overfor ølkoner, der havde blandet vand i øllet. Men altså også som i ovennævnte tilfælde overfor en gemen tyveknægt.

Selvom dommen altså kan synes hård, er den faktisk mild i forhold til, hvad der ellers havde været gældende. Netop i slutningen af 1700 tallet fik man en mere human indstilling til sine medmennesker, vi ser det bl.a. ved stavnsbåndets ophævelse, men altså også på det retslige område.

Det kom til udtryk i tyveriforordningen af 1789, netop den forordning, Hans Rasmussen blev dømt efter.

I denne forordning ændrede man straffen for større tyverier fra brændmærkning i panden til strafarbejde på livstid. Man bibeholdte dog reglen for kagstrygning.

KILDER:

Sunds Gudmes Domprotokol fol. 257.
Dansk social Historie B.4 s.306 ff.
K.L.N.M. B.9 sp.43 og sp.448.